

Eygleiðarin

VAR yvirtøkan av undirgrundini ein kærkomin føðingardagsgáva til lógmann, so kann hetta í fyrstu atlogu neyvan sigast um nýggja frágreiðingina hjá Ráðgevandi Nevndini, sum í dag verður latin Poul Schluter og Atla Dam. Henda frágreiðingin er nevniliga rættiliga dýpur.

SOSIALURIN hevur fingið hendur á hesi frágreiðing, sum vit í dag prenta brot burtúr. Hon er drúgv - umleið 60 síður. Frágreiðingin er fyrst og fremst ætlað danska forsætisráðharranum, soleiðis at hann kann vera ajour við stöðuna í hesum partinum av ríkisfelagsskapinum, men vanligur síður hevur eisini verið at lata landsstýrinum, teimum politisku flokkunum og fjølmótlunum hana.

HETTA er fyrsta frágreiðingin hjá nýggja formanninum í nevndini, Erik Bonnerup. Hann vitjaði í juni í Føroyum saman við restini av nevndini. Og hvat er so komið burtur úr! Niðurstøðan er greið: Búskaparlaga kreppan stendur við og versnar, og hon fer at vera drúgv. Umstøðurnar hjá eitt nú fiskivinnuni eru so nógv versnaðar, at ein tillaging fer at verða sera torfør og hava við sær, at liviføturin í Føroyum lekkar munandi.

NEVNDIN er varin við at koma við patentloysnum men visir á, hvat gerast kann fyrri at bøta um stöðuna uppá longri sikt. M.a. sigur hon, at neyðugt er at minka um fiskiflotan og helst stongja fleiri av teimum flakavirkjunum, sum ikki koyra nóg rationelt.

Eitt alternativ er tó at fara undir nýggjar framleiðslur. Nevndin heldur ikki, at allir sparimøguleikar eru troystir. Hon visir m.a. á, at møguleikar eru at spara á lögugökinum.

UTTANLANDSSKULDIN er vörðin so mikið stór, at nevndin mælir landsstýrinum til at vera sera varíð við at taka fleiri lán. Neyðugt verður at umfígga fleiri stór lán, og hetta fer uttan iva at gera, at tað verður torført hjá landskassanum at fáa nýggja lán til at dekkja komandi undirskot á fíggarlógini.

RÁÐGEVANDI nevndin nemur eisini við møguleikarnar at byggja upp eina oljuvinnu í Føroyum. Er olja til so verður tað uppá longri sikt, at vit fáa gagn av henni. Eitt møgulegt oljuríkidømi hevur onga ávirkan á verandi stöðu, eiheldur loysur hon teir trupulleikar, sum standa beint fyrri framman.

HETTA er so nakað av tí, ið Ráðgevandi Nevndin kemur til í síni frágreiðing, sum umframt at víðgera undanfarna ár eisini víðger fyrra hálfv. av 1992. Tað má tí sigast, at frágreiðingin er sera "up to date" og tiskil kann vera eitt gott íkast til tað orðaskifti, sum lögtingið fer undir mánadagin, tá uppskotuð til fíggarløgtingslóg fyrri 1993 kemur til víðgerðar. Men frágreiðingin er eisini forvitnislig fyrri fólk flest. Fyrri tað fyrsta tí hon er ein gjøgnumgongd av gongdini og stöðuni í samfelagnum. Hon leggur við hesum fram upplýsingar, sum vit tó í mongum førum longu kenna, men hesir upplýsingar verða so settir saman í eina heild, sum skuldi verið veruliga stöðan í Føroyum í dag - sæð við brillunum hjá útlandskum serfrøðingum.

TAÐ er misjavnt, hvussu frágreiðingarnar frá Nevndini hava verið móttiknar og brúktar. Politikarnir hava brúkt hesar frágreiðingar - sum oftast teir í andstöðu til at finna at verandi landsstýri. Men tað er eisini greitt, at skiftandi landsstýri hava tikið fram positivu tinginim men hava so eisini tikið til eftirtektar summi av teimum ráðum, sum Ráðgevandi Nevndin er komin við. Tí kann ein eisini siga, at niðurstøðurnar og tilmælini hjá hesi donsku nevnd oftani hava verið eitt av arbeidssamboðunum hjá skiftandi landsstýrum. - í minni ella størri mun. Vit síggja nevniliga, at partur av ríkna politikkinum hevur verið í tráð við tilmælini frá nevndini. Ein kann tá spyrja, hvat uppgávan hjá hesi nevnd í veruleikanum er! Hon er fyrst og fremst at ráðgeva forsætisráðharranum, men møgulega er avleiðingin av hesi ráðgeving eisini tann, (tilætlað ella ikki) at hon óbeinleiðis verður brúkt av okkara stýrandi monnum í tí ríkna politikkinum.

OG júst av tí orsök, at niðurstøðurnar og tilmælini frá hesi nevnd hava havt ávísa ávirkan á ríkna politikkin, (tó við undantaki av tilmælunum í teimum góðu árunum) hevur eisini verið funnist harðliga at nevndini, tí hon er farin alt ov lætt um veruligu trupulleikarnar í føroyska samfelagnum, og tiskil hava hennara tilráðingar bert bygt á hálvar sannleikar. M.a. langaði ein danskur geografur herfyri rættiliga harðliga út eftir nevndini, tí hon als ikki hevði tikið við í metingar sínar grundleggjandi trupulleikarnar í samfelagnum, nevniliga tøvrið á veruligum strukturbroytingum í allari vinnuni við tí fyrri eygað at fáa sum mest burtur úr fiskinum.

FRÁGREIÐINGIN er júst komin til landið og hava vit ikki havt stundir at "fílesla" hana. Men eingin ivi er um, at tað er gott fyrri okkara politikkarar at hoyra, hvat aðrir meina um ríkna politikkin. Men harvið verður ikki sagt, at frágreiðingin frá Ráðgevandi Nevndini er tann endaligi sannleikin. Hon eigur avgjørt at verða lisin kritiskt, men tó ikki so kritiskt, at vit - fyrri at dýlja veruligu trupulleikarnar og framtiðar útlitini - frammanundan hava eina meining um hana, sum er grundað á okkara politisku stöðu í samfelagnum, heldur enn á stöðuna hjá tí sakliga eygleiðaranum. Nú komandi dagarnar fáa vit so helst at síggja og hoyra meira til, hvat nýggi formaðurin í Nevndini heldur um viðurskiptini í Føroyum.

SKAL slík frágreiðing hava nakað objektívt virði og skal hon veruliga kunna brúkast til nakað uppbyggjandi, so eigur Nevndin at seta stór krøv til sín arbeidssætning, krøv, sum gera, at nevndin uppá egið initiativ kunna seg við flest møgulig viðurskipti í Føroyum - eisini sokallað kontroversiell - sum kunnu hava stóra ávirkan á gongdina í hesum líta oyggjalandi - uppá gott og ilt. Samfelagið er komið so mikið illa fyrri, at vit hava brúk fyrri einum neutralum og objektivum eygleiðara at meta um stöðuna og koma við skilgøðum ráðum. Tað verður so í síðsta enda upp til okkum sjálvi at gera av, hvat vit kunnu brúka av hesi ókeypis "ráðgeving" frá danska forsætismálaráðnum. Sum so kann ein siga, at frágreiðingin eisini er eitt slag av føðingardagsgávu til lógmann, sum herfyri rundaði tey 60. Spurningurin er nú upp til hansara og landsstýrið at meta um hana og gera av, hvat hon kann brúkast til.

Jtselt beinanvegin

Ein næmingaflokkur í Skúlanum á Trøðni nýtti týsdagin ikki meira enn 20 minuttir um at selja 75 kilo av eplum, tey sjálv høvdu velt

Ikki stóð á at fáa selt eplini, ið vórðu pakkað í kiloposar, merkt føroysk framleiðsla við føroyskum flaggi á (mynd: Kulmar)

At ganga í skúla nýst ikki bara at vera at læra at rokna, skriva, lesa o.s.v.

Ein næmingaflokkur í Skúlanum á Trøðni særí vár eplaveltu á økinum hjá skúlanum, yvir mót Venjingskúlanum. Tey gjørdur flagveltu, tveini vóru rossat og nakað av handilstøum. Flokslerarnir Anna Sofía Restorff og lærarin Sólmundur Joensen lögdu næmingunum lag á, og tey gjørdur alt arbeiðið við hond.

Herfyri var stundin komin at taka uppáttur, og væl royndist. Veltan gav 7-8 fold av góðari frukt.

Týsdagin fyrrapartin fóru teir fimm næmingarnir saman við lærarum sínum og onkrum øðrum næmingum aftrat heim á gongugotuna at selja eplini. Veðrið var av tí fagраста, og tí væl av fólk í býnum.

Tey pakkaðu eplini í kilopakkar og merktu teir, at hetta var føroysk framleiðsla, og seldu. Eftir 20 minuttum høvdu tey selt all 75 kilo, sum tey høvdu við sær at selja ut veltum.

Solmundur Joensen, sum

skipaði fyrri veltin, ætla at royna okkurt líknandi næsta ár. Endamálið við at ger eplaveltu var ikki bara at fáa eplir uppáttur og selja fyrri pengar. Næmingarnir sluppu at royna seg við spakanum og vøddunum, og tá tey sjálvi seldu, var eisini eitt sindur av rokning uppi.

Hesir fimm næmingarnir eru 14-16 ára gamlir. Tvær gentur og tríggir dreingir. Tey hava í ár eisini havt rabarbur og hava gjørt rabarbusúltuoy, sum tey hava selt í skúlanum.

Næmingarnir hava tosað um at nýtt pengarnar til uttanlandsferð, men tað liggur ikki fast enn.

randi

-HEVUR FLESTAR OG BESTAR VINNINGAR